

ב: ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

א) [ע] מוסף מדה נא: ד"ה ולמנו: ט) [מגינה י: מדה כג:] א) [שבת נג:] ד) [לקמן לז:] ט) [לקמן נה:] ו) [כ"א:] הועה,

תורה אור השלם

1. וכי יצח שור את איש או את אשה וזאת מקול יסקל השור ולא יאכל את בשרו ובעל השור יקני: שמות כא כח
2. ויעש לו צדקה בין כנענה קרני ברזל ויאמר בה אמר יי באלה תנחם את ארם עד בלתי: מלכים א כב יא
3. בכור שורו יקד לו וקרני ראם קרני בהם עמים ינחם יקדו אפסי וזם וזם רבבות אפרים ירצם אלפי מנשה:
- דברים לג יז
4. וכי יצח שור איש את שור רעהו וזאת מקורו את השור החי וקצו את כספו וגם את המזת יקצו: או נודע כי שור נחם הוא מתמול שלשם ולא ישמרנו בעליו שלם ישלם שור תחת השור והמת יקדו לו: שמות כא לה-לו
5. כי יבער איש שדה או כרם ושלח את בעירו ובער שדה אחר מיטב שדהו ומיטב כרמו שמת כב ד ישלם: 6. אשריכם ורעי על כל קים משלחי רגל השור ויהמור: ישעיהו לב כ
7. לכן הגני מביא קדח אל בית ירבעם והכרתי לקרבעם משחתי בקר עצור וקצוב בישוראל ובערתי אחר בית ירבעם באשר יבער הקדל עד המור: מלכים א יד י

גליון הש"ס

גם דברי תורה מברכי בקבלה ע' חולין קל ע"א מוסף ד"ה אחי: רש"י ד"ה כתיב כי יגח בו אית ליה מולא עיין שבת נג ע"ב נדשיי ד"ה מולא: שם ד"ה ואגב אורחיה בשילא עבר בדין לקמן ד' (ה) [מל] ע"ב:

מוסף רש"י

כי יגוף יחוק, בין בקרני בין בגופו בין ששטי בשעיו, כולן כולל נגיפה הם, שאין נגיפה אלא לשון מכה (שמות כא לח). אדם דאית ליה מולא, מלאך שלו ומלך עליו (שבת נג). ושלח זה הרגל. מוקי מדקף קר רגל (שמות כב ד). ובער זה השן. מוקי השן האוכלת ומעצרת (שם).

ועמא מס. מי שנגע צמת הוי אב הטומאה דמת עלמנו אבי אבות הטומאה הוא והנוגע בו הוי אב הטומאה ומטמא אדם וכלים דהא כתיב כל אשר יגע בו הטמא יטמא וגו' (במדבר יט) והאי קרא בטמא מת כתיב ומשמע דמטמא אדם דהא כתיב והנפש הנוגעת וגו': הכא מאי. תולדות דשבת הוי

כאבות תולדות דטומאה לא הוי כאבות והכא תולדות דמוקין מאי מי אמרינן תולדות כיוצא בהן לא שנה אב ל"ש מולדה אס הויק משלם או דלמא לא: יש מהן כו'. ולקמן מפרש מילמיה דרז פפא צשמעמין: קרן. לנגוח: השן. לזכול: רגל. דריסה לשזור את הכלים: צאלה סננה אס ארס צסה עמים ינגח. אלמא נגיחה צקין: דכרי קבלה. נציחיס וכתובים: והאי מיוף הוא. צתמיה. הא לא גמרי' מדברי קבלה לא חיוב ולא פטור אלא גלוי מילמא הוא דכל היכי דכתיב נגיחה צקין הוא: אלא. להכי אינטרין וזומר דמכו דמימא כי חלק רחמנא צין תמה למועד דשזור תס כתיב וחזו את כספו (שמות כא) דלא משלם אלא חזי נוק וצמועד כתיב שלם שור תחת השור [שם] דמשלם נוק שלם הי'מ צקין מלושה דומיא דקרני לדיקה צן כנענה וכגון שאחיה הבהמה הקרן צין שנייה ונגחה דהתם ודאי לא משלם תס כוליה נוק משום דאין דרכה צכך ולא היה לבעלים לשמור מדבר זה: אכל מחוצרת. לאורחיה הוא: אימא כולה מועדת היא. אפילו בקרני ראס כתיב צה נגיחה אלמא מחוצרת נמי קרי נגיחה וצסתם נגיחה פליג רחמנא צין קרן תמה לקרן מועדת: נגיפה. שדחפה צגופה והזיקה צכוונה: רצינה. שראתה כלים צדך והלכה ורצנה עליהו כדי לשצון: צעיטו. שצעטו צרגליה ושצרה את הכלים. והאי הוי מולדה דקרן דכוונתו להזיק כי קרן ואין הנאה להזיקה כי קרן ואין הזיקו מצוי תדיר והלכך הוו כי קרן דכל אימת דלא הועדה צצ"ד ג' פעמים צכך אינה משלמת נוק שלם: מאי שנה נגיחה דקרי ליה אב דכתיב כי יגוף שור איש את שור רעהו. וכיון דנגיפה כתיב מיהו נמי אב: דך נגיפה נגיחה הוא. ולא דחיפת

דאי"ו אב מטמא אדם וב"ים. גרס ולא גרסינן אדם וצגדים שלשון זה משמע מטמא אדם לטמא צגדים ווא"ת והרי טמא מת עושה כלי מתכת כיוצא בו דחרצ הרי הוא כחלל אלמא יש מהן כיוצא בהן וי"ל דלכתיב אינו עושה כיוצא בו שאותו כלי מתכת אין עושה כלי מתכת אחר כיוצא בו כמו שמדקדק ר"ת צריש מתני' דלהלות:

תנו רבנן שלשה אבות. הפסקי צצרייתא זו לפרש תולדותיהן לאו כיוצא בהן דקאמר רב פפא אהייא: אב"ל במחוברת אימא בורה מועדת היא. לשלם נוק שלם אפילו צפעס ראשונה ווא"ת ומיהי מתיי אי מתלושה דייה כתלושה אי משאר אבות המינח למ"ד (לקמן ד' ה:) קרן עדיפא דכוונתו להזיק ואפילו קרן אחי ודמפרש ר"ת לקמן דהיינו למ"ד פלגא נוקא ממונא דאית ליה סתם שורים לאו צחוקת שימור קיימא אכל למ"ד פלגא נוקא קנסא דאית ליה סתם שורים צחוקת שימור קיימא לא איתא קרן מכולהו דלאמרינן לקמן (שם) כי שדית צור צינייהו אחי כולה לצר מקרן דאיכא למיפדך שכן מועדין מתחילתן פי' דרכן להזיק משא"כ צקין דצחוקת שימור קיימא וי"ל דלמ"ד פלגא דנוקא קנסא הא דקאמר אכל צמחוצרת אימא כולה מועדת היא וישלם נוק שלם צפעס ראשונה לאו משום דאינטרין קרא לאשמעינן דאין מועדת אלא תמה הוצרך לאשמעינן להצייל ראייה מן הפסוק דמחוצרת נמי הוי צכלל נגיחה שלא תטעה לומר דנגיחה היינו צתלושה דומיא דקרני צרזל דלדיקה אכל צמחוצרת דרכו להזיק מתחילתו ונלמוד מצור וממד מאצות לחייבו לכתחלה נוק שלם: ומל"תא אגב אורחיה קמ"ל. פפא ואפילו לצר פפא דאמר לקמן צשור שנגח ד' וה' (דף לז) דמועד לאדם סתמא לא הוי מועד לצמה היינו דוקא שנגח ג' צני אדם דכתיב לא הוי מועד לצמה אכל נגח אדם ושור וחמור דהוי מג' מינים הוי מועד לכל אכל נגח שור וחמור וגמל לא הוי מועד לאדם ואע"ג דלכל צמה הוי מועד אפילו לצר פפא כדאיתא התם וה"ר מנחם פי' דה"ק מועד לאדם שהיה מועד לכל וחזר

צו מצהמה ונשאר מועד לאדם הוי מועד לצמה דחזרה דמהה לאו חזרה היא אכל מועד לכל וחזרה מאדם לא הוי מועד לאדם דחזרה דאדם חזרה היא: באשר יבער הגל"ס. פי' ר"ח כמו נדצבין די אבן גלל (עורא ו) שהשן דומה לאבן שייש: הא

כשהשור נגח אדם כתיב (שמות כא) כי יגח שור את איש וגבי נגיחה שור צשור כתיב [שם] כי יגוף שור איש את שור רעהו: אדם דאית ליה מולא. שיש לו דעת לשמור את גופו: כתיב כי יגח. דודאי נתכוון השור להרע וצא עליו צכח אכל נגיפה הוי משמע שמלאו עומד ודחפו צקרניו. לישנא אחרינא ° אית ליה מולא ואינו נוח להמיתו צנגיפה דהיא דחיפת קרן מעט אלא צנגיחה צכח וצכוונה וצתחיבת קרן צגוף: ואגב אורחיה קמ"ל. קרא מדתלה נגיחה צאלס ונגיפה צמהה דמשמע נוחה היא צמהמה למות מן האדם משמיענו דשור המועד להרוג את הצמהה ג' פעמים לא חשיב העדה לגבי אדם דאס נגח אדם ומת דינו כחם דאינו משלם את הכופר צמתס ההורג אדם כתיב סקול יסקל השור ובעל השור נקי (שמות כא) וצמועד כתיב [שם] וגם צעליו יומת וההיא מיחה היינו ממון שמשלם את הכופר דמי נהרג ליורשיו ולא מיחה ממש דאמרינן צצ"ק דסנהדרין (דף טו:) על רציחתו אתה הורגו ואי אתה הורגו על רציחת שורו אכל מועד לאדם הוי מועד לצמהה ומועד להרוג את האדם משכחת לה ° כשלא עמד' צדין עד שנגח שלם פעמים שלא נסקל מיד כשהמית הראשון: רצינה סולדה דרגל היא. דעל ידי כפיפת רגליה היא רוצחת: רגל הזיקה מצוי. דכל שעה היא מהלכת ואס יש כלום תחת רגליה היא דורסת: הני אין הזיקו מצוי. הלכך תולדה דקרן הן דאין הזיקו מצוי ואין הנאה להזיקו ומשלמי חזי נוק צקרן: מאי שנה קרן. דמחייב דכוונתו להזיק כו': ושלח. את בעירה: הגלל

יב א מיי פ"ה מהל' טומאת מת הל' ט: יב ב מיי שם הל' ז ופ"ה שם הל' ה ופ"ה מהל' שאר אבות הטומאה הל' א ופ"ה שם הל' צ ופ"ה שם הל' א ופ"ה מהל' טומאת צרעת הל' ז ופ"ה מה' מטמאי משכב ומושב הל' א סג עשין רלא רמו: יד ג מיי פ"ה מהל' ז טומאת מת הל' ז ופ"ה מהל' שאר אבות הטומאה הל' א סג עס: טו ד מיי פ"ה מהל' נוק ממון הל' א ב סג עשין סו טו"ע ח"מ ט"י שפט ספיקי יח: טז ה מיי פ"ה שם הלכה י סג וטו"ע עס: יז ו מיי שם הל' טו"ע עס ספיקי יח: יח ז מיי שם פ"ב הל' צ טור ש"ע שם ספ"י יח וספיקי יח: יט ח טו"ע ח"מ ט"י סג ספיקי א: כ ט טור ש"ע ח"מ ט"י שלח ספיקי א:

רבינו הגנאל

תולדותיהן לאו כיוצא בהן. הכא. מאי אמר ר' פפא יש מהן תולדות כיוצא באבות ויש מהן לאו כיוצא בהן. תיר' ג' אבות נאמרו בשור. השן והקרן והרגל. הקרן. דתיר' כי יגח אק נגיחה אלא בקרן כו'. מהו דתימא כי פליג רחמנא בין תמה למועדת בתלושה. פי' בקרן תלושה כמו קרני צדיקה כן כנענה שוק קרני ברזל. אבל קרן המחוצרת שהוא קרן השור אימא מחזילה מועדת היא. ת"ש וקרני ראם קרני וגו'. תולדה דקרן. כל דבר שכוונת הבהמה להזיק ואין הזיקה מצוי. כגון נגיפה נשיכה רביצה וביטיטה. ופשטי תולדה דקרן בקרן. כי קאמי רב פפא תולדות לאו כיוצא בהן אחולדה דשן ורגל.

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

משוררו למדנו. היינו קרן דשן ורגל פטורין ברה"ר ובאכנו וסכיניו אין לחלק בין תמות למועדות דלא שייך לחלק אלא בצעלי חיים וא"ת היכי גמר משור מה לשור שכן ב"ח וכוונתו להזיק ומפרש רש"י דלאי מצור ושור ממה ה"ד ולקמן גבי ה"ד השוה דקאמר רבאי לאתויי אבנו וסכיניו לא גרס אי לרב דאמר כולם משורו למדנו היינו שור דלרב א"ש דבמה ה"ד אחי' כדפרשי' אבל קשה כיון דמצור נמי יליף לפטרו דהו כליס כצור ולקמן בהמניח (דף כח.) מתייב דהו רב כליס גבי נשבר כדו:

וממונך. לאו דוקא גבי צור דלאו ממנוא הוא וכן גבי אש דפשיטא דאם הדליק גדישו של תצירו בזה של אחר דתייב: **תולדה** ישן. הוה מנא למפקח דלקמן מוקי מתניתי' כיון שדרכו להזיק וקרי ליה אז אלא דכלאו הכי פריך שפיר:

והתנן אדם מועד לעולם. לא פריך דישן נמי הוה אז כדדרש עלה בגמרא דפ' כי"ד (לקמן דף כו.) מפלגת תחת פלג דהא לא מיימי הכא קרא אלא מיימי דהו כיוצא בו: **ביהו** וניעו. פיש הקונטרס מי האף וקשה לר"ת דכפ' דס הגדה (גדה דף נה: וש) קמתי כמו וניעו ומי האף ונראה דכיתו הוה היוצא מן הגרון כזה וניעו הוה היוצא מן הפה על ידי נענוע ש:

לפוטרו ברה"ר. וא"ת אמאי פשיטא ליה טפי מלשלם מן העלייה וי"ל כיון דמן הדין היה משלם נזק שלם ואמי הלכתא דלא משלם אלא חצי נזק אש כן אחי הלכתא להקל ולא להחמיר: **אמאי** קרי לה תולדה דרגא. א"ע"ג דדמי לרגל כיון שדינה חלוק היה לו לקרות לה שם צנתי עמיה: **בדמיתרגם** רב יוסף.

נקט רב יוסף לפי שהיה בקי בתרגום שיש כמה ענייני תרגום ולא כדפירש בעלמא לפי שהיה סגוי נהור ודברים שבכתב אי אמה רשאי לומר על פה ולכן היה אומר תרגום דמשום עת לעשות אמר התם דשרי ואין לך עת לעשות גדול מזה"ש:

לא ראי הקרן שאין הנאה להזיקו. ופשיעה פשע שהיה לו לשמור שורו שבקל היה יכול לשמורו שאין דחוקה להזיק כיון שאין הנאה להזיקה אבל שן שיש הנאה להזיקה הוה כעין אונס שלא היה יכול לשמרה כל כך כיון שהשן דחוק לאכול להנאתו ולא ראי השן שאין כוונתו להזיק ואין יצרה תקפה וצקל יכול לשמרה כראי הקרן דכוונתו להזיק ויצרה תקפה ואין יכול לשמרה כל כך יפה:

מדי בתשובה ותבקשו מחילה בעיני. אלמא באלם כתיב בעיני. איגלין. תרגומו של נצעו. אלמא נצעו לשון גילוי הלכך אמר מצעה זה השן דמצעה לשון מגולה הוה דהיינו שן שפעמים מגולה ופעמים מכוסה: **נצעו**. דמשמע הוה עלמנו נצעו נגלה מצעה קמתי שהוא מצעה דבר אחר: **נצעו**. לשון בעיני: **הא** שור לקרנו ומצעה לשינו. ולקמן (דף פ"ח) פריך רגל מאי שיידיה: לא ראי הקרן שאין הנאה להזיקו. לא ראי הקרן שאין הנאה להזיקו כראי השן כו' כלומר דאי כתב רחמנא קרן דתייב לא אחיא שן מיינה דקרן אין הנאה להזיקו שן יש הנאה להזיקו: ולא

אי דלא אפקרינהו לשמואל דאמר. התם בהמניח את הכד (לקמן דף כח.) כל תקלה צור הוה וא"ע"ג דלא הפקיר היינו צור: **ולרב דאמר**. כל תקלה שלא הפקירה משור למדנו מה שור שהוא ממונו ואם הזיק חייב אף כל ממונו אם הזיק חייב: **שור**. ולא תולדה דצור נינהו ובשור אמרן לעיל תולדה דשור כי שור. ואפי' לשמואל נמי דאמר תולדה דצור נינהו מאי חזית לאוקומי מילתא דרב פפא אתולדה דצור מאי שנא צור דחייב שכן מחילת עשייתו וכו': **הני נמי סהלא עשייתן**. מחילת מה שנעשו צור דהיינו כשהוחמו לשם היו עומדים לנוק: **וי קאמר רב פפא**. תולדה לאו כלב דידה אתולדה דמצעה: פלוגמא דשמואל ורב דמצעה לקמן בשמעתי' אדם יעורר היינו א"כ: **אדם מועד**. ער וישן בשליה פ"ב: **אלא**. תולדה דלדס היינו כיחו וניעו. כיחו רוק הפה יעורר ליחת החוטם" (רוק היוצא מתוך גופיה אגב כח): **אי צהדי דאולי מוקי**. שפאל על השירא"ס וטנפיה או לתוך המשקין ונמאסו: **כחו הוה**. דהיינו אדם גופו ותייב: **אי צמר דניית**. אחר נוח הרוק לארץ הזיקו שהחלק אדם צה"ס: **בין לרב בין לשמואל** היינו צור. דהא דלמי תקלה דלפקרה היא: **צרות מלויה**. דאי צרות שאינה מלויה הוה אונס ולא מתייב אבל צרות מלויה הוה תולדה דאש שהרי אש נמי הרוח מוליכה: **דנה אחר מעורב** זה. והוה ליה לאסוקי אדעמיה: **בחי** נזק לריוט. שהיתה מהלכת והמזיחה לרורות בצרגליה ושיצרו את הכלים דקי"ל דהלכתא גמירי לה למשה מסיני דממונא הוה ולא קנס וא"ע"ג דפלגא נזק של נגיחה הוה קנס כדאמרין לקמן [טו.] האי פלגא נזקא ממונא הוה והלכך לאו תולדה דקרן הוה אלא דרגל דמכח רגל הוה דאמו וכרגל לא הוה דרגל משלם נזק שלם והיינו דרב פפא: **ואמאי קרי לה סולדה** דרגל. הואיל ואינה משלמת כמותה: **לשלם מן העלייה**. שאם הזיקה יותר ממה שהיא שוה משלם הזיק מצימו כי רגל דכתיב זה בצרגלי' מיטב שדהו וגו' ולא הוה כי קרן דאין המזיק משלם אלא מגופו דכתיב (שמות כח) ומכרו את השור הכי וחמו את כספו ואם הזיק יותר על כדי דמיו מפסקי הניזק: **ולרבא אמאי קרי לה סולדה** דרגל לפוטרו ברה"ר. כי רגל דרגל אינה חייבת אפי"כ נכנסת לרשות הניזק והזיקה דכתיב בה' ושילח את בעירה וציער בשדה אחר והיינו צרשות הניזק: **אמר שומר**. אמר הקצ"ה: **אסא** צק. גאולה לצדיקים: **וגם לילה**. חשך לרשעים אם תשובו

ואי דלא אפקרינהו אי לשמואל דאמר ב' כולם מבורו למדנו היינו בור ואי לרב דאמר כולם משורו למדנו היינו שור מאי שנא בור שכן תחלת עשייתו לנוק וממונך עריך הני נמי תחלת עשייתן לנוק וממונך ושמירתן עליך אלא תולדה דבור כבור וכי קאמר רב פפא אתולדה דמבעה מאי ניהו אי לשמואל דאמר מבעה זו שן הא אוקימנא תולדה דשן כשן אי לרב דאמר מבעה זה אדם מאי אבות ומאי תולדות אית ביה וכי תימא אב גיעור תולדה ישן והתנן ב' אדם מועד לעולם בין ער בין ישן אלא אכיתו וניעו היכי דמי אי בהדי דאולי קמוקי יבחו הוה אי בתר דנייה בין לרב בין לשמואל היינו בור אלא תולדה דמבעה כמבעה וכי קאמר רב פפא אתולדה דאש תולדה דאש מאי ניהו אילימא אבנו סכיניו ומשאו שהניחו בראש גגו ונפלו ברוח מצויה והזיקו היכי דמי אי בהדי דאזלו קא מוקי היינו אש מ"ש אש דכה אחר מוערב ב' בהן וממונך ושמירתן עליך אלא תולדה דאש מאי וכי קאמר רב פפא אתולדה דרגל רגל הא אוקימנא תולדה דרגל כרגל ב' יבחצי נזק צרורות דהלכתא גמירי לה ואמאי קרי לה תולדה דרגל י'שלם מן העלייה והא מבעיה בעי רבא ב' דבעי רבא חצי נזק צרורות מגופו משלם או מן העלייה משלם לרבא מבעיה ליה לרב פפא פשיטא ליה לרבא דמבעיה ליה אמאי קרי לה תולדה דרגל י'לפוטרה ברה"ר: **המבעה וההבער** כו'. מאי מבעה רב אמר מבעה זה אדם ושמואל אמר מבעה זה השן רב אמר מבעה זה אדם דכתיב י'אמר שומר אתא בקר וגם לילה אם תבעיון בעיו ושמואל אמר מבעה זה השן דכתיב י'אך נחפשו עשו נבעו מצפוניו מאי משמע כדמתרגם רב יוסף איכדין איתבליש עשו אתגלין מטמרוהי ורב מאי טעמא לא אמר כשמואל אמר לך מי קתני נבעה ושמואל מ"ט לא אמר כרב אמר לך מי קתני בועה מבדי קראי לא כמר דייקי ולא כמר דייקי רב מ"ט לא אמר כשמואל תנא וי' שור וכל מילי דשור ושמואל נמי הא תנא ליה שור אמר רב יהודה תנא שור לקרנו ומבעה לשינו והכי קאמר לא ראי הקרן שאין הנאה להזיקו כראי השן שיש הנאה להזיקה ולא

ואי דלא אפקרינהו אי לשמואל דאמר ב' כולם מבורו למדנו היינו בור ואי לרב דאמר כולם משורו למדנו היינו שור מאי שנא בור שכן תחלת עשייתו לנוק וממונך עריך הני נמי תחלת עשייתן לנוק וממונך ושמירתן עליך אלא תולדה דבור כבור וכי קאמר רב פפא אתולדה דמבעה מאי ניהו אי לשמואל דאמר מבעה זו שן הא אוקימנא תולדה דשן כשן אי לרב דאמר מבעה זה אדם מאי אבות ומאי תולדות אית ביה וכי תימא אב גיעור תולדה ישן והתנן ב' אדם מועד לעולם בין ער בין ישן אלא אכיתו וניעו היכי דמי אי בהדי דאולי קמוקי יבחו הוה אי בתר דנייה בין לרב בין לשמואל היינו בור אלא תולדה דמבעה כמבעה וכי קאמר רב פפא אתולדה דאש תולדה דאש מאי ניהו אילימא אבנו סכיניו ומשאו שהניחו בראש גגו ונפלו ברוח מצויה והזיקו היכי דמי אי בהדי דאזלו קא מוקי היינו אש מ"ש אש דכה אחר מוערב ב' בהן וממונך ושמירתן עליך אלא תולדה דאש מאי וכי קאמר רב פפא אתולדה דרגל רגל הא אוקימנא תולדה דרגל כרגל ב' יבחצי נזק צרורות דהלכתא גמירי לה ואמאי קרי לה תולדה דרגל י'שלם מן העלייה והא מבעיה בעי רבא ב' דבעי רבא חצי נזק צרורות מגופו משלם או מן העלייה משלם לרבא מבעיה ליה לרב פפא פשיטא ליה לרבא דמבעיה ליה אמאי קרי לה תולדה דרגל י'לפוטרה ברה"ר: **המבעה וההבער** כו'. מאי מבעה רב אמר מבעה זה אדם ושמואל אמר מבעה זה השן רב אמר מבעה זה אדם דכתיב י'אמר שומר אתא בקר וגם לילה אם תבעיון בעיו ושמואל אמר מבעה זה השן דכתיב י'אך נחפשו עשו נבעו מצפוניו מאי משמע כדמתרגם רב יוסף איכדין איתבליש עשו אתגלין מטמרוהי ורב מאי טעמא לא אמר כשמואל אמר לך מי קתני נבעה ושמואל מ"ט לא אמר כרב אמר לך מי קתני בועה מבדי קראי לא כמר דייקי ולא כמר דייקי רב מ"ט לא אמר כשמואל תנא וי' שור וכל מילי דשור ושמואל נמי הא תנא ליה שור אמר רב יהודה תנא שור לקרנו ומבעה לשינו והכי קאמר לא ראי הקרן שאין הנאה להזיקו כראי השן שיש הנאה להזיקה ולא

ואי דלא אפקרינהו אי לשמואל דאמר ב' כולם מבורו למדנו היינו בור ואי לרב דאמר כולם משורו למדנו היינו שור מאי שנא בור שכן תחלת עשייתו לנוק וממונך עריך הני נמי תחלת עשייתן לנוק וממונך ושמירתן עליך אלא תולדה דבור כבור וכי קאמר רב פפא אתולדה דמבעה מאי ניהו אי לשמואל דאמר מבעה זו שן הא אוקימנא תולדה דשן כשן אי לרב דאמר מבעה זה אדם מאי אבות ומאי תולדות אית ביה וכי תימא אב גיעור תולדה ישן והתנן ב' אדם מועד לעולם בין ער בין ישן אלא אכיתו וניעו היכי דמי אי בהדי דאולי קמוקי יבחו הוה אי בתר דנייה בין לרב בין לשמואל היינו בור אלא תולדה דמבעה כמבעה וכי קאמר רב פפא אתולדה דאש תולדה דאש מאי ניהו אילימא אבנו סכיניו ומשאו שהניחו בראש גגו ונפלו ברוח מצויה והזיקו היכי דמי אי בהדי דאזלו קא מוקי היינו אש מ"ש אש דכה אחר מוערב ב' בהן וממונך ושמירתן עליך אלא תולדה דאש מאי וכי קאמר רב פפא אתולדה דרגל רגל הא אוקימנא תולדה דרגל כרגל ב' יבחצי נזק צרורות דהלכתא גמירי לה ואמאי קרי לה תולדה דרגל י'שלם מן העלייה והא מבעיה בעי רבא ב' דבעי רבא חצי נזק צרורות מגופו משלם או מן העלייה משלם לרבא מבעיה ליה לרב פפא פשיטא ליה לרבא דמבעיה ליה אמאי קרי לה תולדה דרגל י'לפוטרה ברה"ר: **המבעה וההבער** כו'. מאי מבעה רב אמר מבעה זה אדם ושמואל אמר מבעה זה השן רב אמר מבעה זה אדם דכתיב י'אמר שומר אתא בקר וגם לילה אם תבעיון בעיו ושמואל אמר מבעה זה השן דכתיב י'אך נחפשו עשו נבעו מצפוניו מאי משמע כדמתרגם רב יוסף איכדין איתבליש עשו אתגלין מטמרוהי ורב מאי טעמא לא אמר כשמואל אמר לך מי קתני נבעה ושמואל מ"ט לא אמר כרב אמר לך מי קתני בועה מבדי קראי לא כמר דייקי ולא כמר דייקי רב מ"ט לא אמר כשמואל תנא וי' שור וכל מילי דשור ושמואל נמי הא תנא ליה שור אמר רב יהודה תנא שור לקרנו ומבעה לשינו והכי קאמר לא ראי הקרן שאין הנאה להזיקו כראי השן שיש הנאה להזיקה ולא

ואי דלא אפקרינהו אי לשמואל דאמר ב' כולם מבורו למדנו היינו בור ואי לרב דאמר כולם משורו למדנו היינו שור מאי שנא בור שכן תחלת עשייתו לנוק וממונך עריך הני נמי תחלת עשייתן לנוק וממונך ושמירתן עליך אלא תולדה דבור כבור וכי קאמר רב פפא אתולדה דמבעה מאי ניהו אי לשמואל דאמר מבעה זו שן הא אוקימנא תולדה דשן כשן אי לרב דאמר מבעה זה אדם מאי אבות ומאי תולדות אית ביה וכי תימא אב גיעור תולדה ישן והתנן ב' אדם מועד לעולם בין ער בין ישן אלא אכיתו וניעו היכי דמי אי בהדי דאולי קמוקי יבחו הוה אי בתר דנייה בין לרב בין לשמואל היינו בור אלא תולדה דמבעה כמבעה וכי קאמר רב פפא אתולדה דאש תולדה דאש מאי ניהו אילימא אבנו סכיניו ומשאו שהניחו בראש גגו ונפלו ברוח מצויה והזיקו היכי דמי אי בהדי דאזלו קא מוקי היינו אש מ"ש אש דכה אחר מוערב ב' בהן וממונך ושמירתן עליך אלא תולדה דאש מאי וכי קאמר רב פפא אתולדה דרגל רגל הא אוקימנא תולדה דרגל כרגל ב' יבחצי נזק צרורות דהלכתא גמירי לה ואמאי קרי לה תולדה דרגל י'שלם מן העלייה והא מבעיה בעי רבא ב' דבעי רבא חצי נזק צרורות מגופו משלם או מן העלייה משלם לרבא מבעיה ליה לרב פפא פשיטא ליה לרבא דמבעיה ליה אמאי קרי לה תולדה דרגל י'לפוטרה ברה"ר: **המבעה וההבער** כו'. מאי מבעה רב אמר מבעה זה אדם ושמואל אמר מבעה זה השן רב אמר מבעה זה אדם דכתיב י'אמר שומר אתא בקר וגם לילה אם תבעיון בעיו ושמואל אמר מבעה זה השן דכתיב י'אך נחפשו עשו נבעו מצפוניו מאי משמע כדמתרגם רב יוסף איכדין איתבליש עשו אתגלין מטמרוהי ורב מאי טעמא לא אמר כשמואל אמר לך מי קתני נבעה ושמואל מ"ט לא אמר כרב אמר לך מי קתני בועה מבדי קראי לא כמר דייקי ולא כמר דייקי רב מ"ט לא אמר כשמואל תנא וי' שור וכל מילי דשור ושמואל נמי הא תנא ליה שור אמר רב יהודה תנא שור לקרנו ומבעה לשינו והכי קאמר לא ראי הקרן שאין הנאה להזיקו כראי השן שיש הנאה להזיקה ולא

ואי דלא אפקרינהו אי לשמואל דאמר ב' כולם מבורו למדנו היינו בור ואי לרב דאמר כולם משורו למדנו היינו שור מאי שנא בור שכן תחלת עשייתו לנוק וממונך עריך הני נמי תחלת עשייתן לנוק וממונך ושמירתן עליך אלא תולדה דבור כבור וכי קאמר רב פפא אתולדה דמבעה מאי ניהו אי לשמואל דאמר מבעה זו שן הא אוקימנא תולדה דשן כשן אי לרב דאמר מבעה זה אדם מאי אבות ומאי תולדות אית ביה וכי תימא אב גיעור תולדה ישן והתנן ב' אדם מועד לעולם בין ער בין ישן אלא אכיתו וניעו היכי דמי אי בהדי דאולי קמוקי יבחו הוה אי בתר דנייה בין לרב בין לשמואל היינו בור אלא תולדה דמבעה כמבעה וכי קאמר רב פפא אתולדה דאש תולדה דאש מאי ניהו אילימא אבנו סכיניו ומשאו שהניחו בראש גגו ונפלו ברוח מצויה והזיקו היכי דמי אי בהדי דאזלו קא מוקי היינו אש מ"ש אש דכה אחר מוערב ב' בהן וממונך ושמירתן עליך אלא תולדה דאש מאי וכי קאמר רב פפא אתולדה דרגל רגל הא אוקימנא תולדה דרגל כרגל ב' יבחצי נזק צרורות דהלכתא גמירי לה ואמאי קרי לה תולדה דרגל י'שלם מן העלייה והא מבעיה בעי רבא ב' דבעי רבא חצי נזק צרורות מגופו משלם או מן העלייה משלם לרבא מבעיה ליה לרב פפא פשיטא ליה לרבא דמבעיה ליה אמאי קרי לה תולדה דרגל י'לפוטרה ברה"ר: **המבעה וההבער** כו'. מאי מבעה רב אמר מבעה זה אדם ושמואל אמר מבעה זה השן רב אמר מבעה זה אדם דכתיב י'אמר שומר אתא בקר וגם לילה אם תבעיון בעיו ושמואל אמר מבעה זה השן דכתיב י'אך נחפשו עשו נבעו מצפוניו מאי משמע כדמתרגם רב יוסף איכדין איתבליש עשו אתגלין מטמרוהי ורב מאי טעמא לא אמר כשמואל אמר לך מי קתני נבעה ושמואל מ"ט לא אמר כרב אמר לך מי קתני בועה מבדי קראי לא כמר דייקי ולא כמר דייקי רב מ"ט לא אמר כשמואל תנא וי' שור וכל מילי דשור ושמואל נמי הא תנא ליה שור אמר רב יהודה תנא שור לקרנו ומבעה לשינו והכי קאמר לא ראי הקרן שאין הנאה להזיקו כראי השן שיש הנאה להזיקה ולא

ואי דלא אפקרינהו אי לשמואל דאמר ב' כולם מבורו למדנו היינו בור ואי לרב דאמר כולם משורו למדנו היינו שור מאי שנא בור שכן תחלת עשייתו לנוק וממונך עריך הני נמי תחלת עשייתן לנוק וממונך ושמירתן עליך אלא תולדה דבור כבור וכי קאמר רב פפא אתולדה דמבעה מאי ניהו אי לשמואל דאמר מבעה זו שן הא אוקימנא תולדה דשן כשן אי לרב דאמר מבעה זה אדם מאי אבות ומאי תולדות אית ביה וכי תימא אב גיעור תולדה ישן והתנן ב' אדם מועד לעולם בין ער בין ישן אלא אכיתו וניעו היכי דמי אי בהדי דאולי קמוקי יבחו הוה אי בתר דנייה בין לרב בין לשמואל היינו בור אלא תולדה דמבעה כמבעה וכי קאמר רב פפא אתולדה דאש תולדה דאש מאי ניהו אילימא אבנו סכיניו ומשאו שהניחו בראש גגו ונפלו ברוח מצויה והזיקו היכי דמי אי בהדי דאזלו קא מוקי היינו אש מ"ש אש דכה אחר מוערב ב' בהן וממונך ושמירתן עליך אלא תולדה דאש מאי וכי קאמר רב פפא אתולדה דרגל רגל הא אוקימנא תולדה דרגל כרגל ב' יבחצי נזק צרורות דהלכתא גמירי לה ואמאי קרי לה תולדה דרגל י'שלם מן העלייה והא מבעיה בעי רבא ב' דבעי רבא חצי נזק צרורות מגופו משלם או מן העלייה משלם לרבא מבעיה ליה לרב פפא פשיטא ליה לרבא דמבעיה ליה אמאי קרי לה תולדה דרגל י'לפוטרה ברה"ר: **המבעה וההבער** כו'. מאי מבעה רב אמר מבעה זה אדם ושמואל אמר מבעה זה השן רב אמר מבעה זה אדם דכתיב י'אמר שומר אתא בקר וגם לילה אם תבעיון בעיו ושמואל אמר מבעה זה השן דכתיב י'אך נחפשו עשו נבעו מצפוניו מאי משמע כדמתרגם רב יוסף איכדין איתבליש עשו אתגלין מטמרוהי ורב מאי טעמא לא אמר כשמואל אמר לך מי קתני נבעה ושמואל מ"ט לא אמר כרב אמר לך מי קתני בועה מבדי קראי לא כמר דייקי ולא כמר דייקי רב מ"ט לא אמר כשמואל תנא וי' שור וכל מילי דשור ושמואל נמי הא תנא ליה שור אמר רב יהודה תנא שור לקרנו ומבעה לשינו והכי קאמר לא ראי הקרן שאין הנאה להזיקו כראי השן שיש הנאה להזיקה ולא

ואי דלא אפקרינהו אי לשמואל דאמר ב' כולם מבורו למדנו היינו בור ואי לרב דאמר כולם משורו למדנו היינו שור מאי שנא בור שכן תחלת עשייתו לנוק וממונך עריך הני נמי תחלת עשייתן לנוק וממונך ושמירתן עליך אלא תולדה דבור כבור וכי קאמר רב פפא אתולדה דמבעה מאי ניהו אי לשמואל דאמר מבעה זו שן הא אוקימנא תולדה דשן כשן אי לרב דאמר מבעה זה אדם מאי אבות ומאי תולדות אית ביה וכי תימא אב גיעור תולדה ישן והתנן ב' אדם מועד לעולם בין ער בין ישן אלא אכיתו וניעו היכי דמי אי בהדי דאולי קמוקי יבחו הוה אי בתר דנייה בין לרב בין לשמואל היינו בור אלא תולדה דמבעה כמבעה וכי קאמר רב פפא אתולדה דאש תולדה דאש מאי ניהו אילימא אבנו סכיניו ומשאו שהניחו בראש גגו ונפלו ברוח מצויה והזיקו היכי דמי אי בהדי דאזלו קא מוקי היינו אש מ"ש אש דכה אחר מוערב ב' בהן וממונך ושמירתן עליך אלא תולדה דאש מאי וכי קאמר רב פפא אתולדה דרגל רגל הא אוקימנא תולדה דרגל כרגל ב' יבחצי נזק צרורות דהלכתא גמירי לה ואמאי קרי לה תולדה דרגל י'שלם מן העלייה והא מבעיה בעי רבא ב' דבעי רבא חצי נזק צרורות מגופו משלם או מן העלייה משלם לרבא מבעיה ליה לרב פפא פשיטא ליה לרבא דמבעיה ליה אמאי קרי לה תולדה דרגל י'לפוטרה ברה"ר: **המבעה וההבער** כו'. מאי מבעה רב אמר מבעה זה אדם ושמואל אמר מבעה זה השן רב אמר מבעה זה אדם דכתיב י'אמר שומר אתא בקר וגם לילה אם תבעיון בעיו ושמואל אמר מבעה זה השן דכתיב י'אך נחפשו עשו נבעו מצפוניו מאי משמע כדמתרגם רב יוסף איכדין איתבליש עשו אתגלין מטמרוהי ורב מאי טעמא לא אמר כשמואל אמר לך מי קתני נבעה ושמואל מ"ט לא אמר כרב אמר לך מי קתני בועה מבדי קראי לא כמר דייקי ולא כמר דייקי רב מ"ט לא אמר כשמואל תנא וי' שור וכל מילי דשור ושמואל נמי הא תנא ליה שור אמר רב יהודה תנא שור לקרנו ומבעה לשינו והכי קאמר לא ראי הקרן שאין הנאה להזיקו כראי השן שיש הנאה להזיקה ולא

ואי דלא אפקרינהו אי לשמואל דאמר ב' כולם מבורו למדנו היינו בור ואי לרב דאמר כולם משורו למדנו היינו שור מאי שנא בור שכן תחלת עשייתו לנוק וממונך עריך הני נמי תחלת עשייתן לנוק וממונך ושמירתן עליך אלא תולדה דבור כבור וכי קאמר רב פפא אתולדה דמבעה מאי ניהו אי לשמואל דאמר מבעה זו שן הא אוקימנא תולדה דשן כשן אי לרב דאמר מבעה זה אדם מאי אבות ומאי תולדות אית ביה וכי תימא אב גיעור תולדה ישן והתנן ב' אדם מועד לעולם בין ער בין ישן אלא אכיתו וניעו היכי דמי אי בהדי דאולי קמוקי יבחו הוה אי בתר דנייה בין לרב בין לשמואל היינו בור אלא תולדה דמבעה כמבעה וכי קאמר רב פפא אתולדה דאש תולדה דאש מאי ניהו אילימא אבנו סכיניו ומשאו שהניחו בראש גגו ונפלו ברוח מצויה והזיקו היכי דמי אי בהדי דאזלו קא מוקי היינו אש מ"ש אש דכה אחר מוערב ב' בהן וממונך ושמירתן עליך אלא תולדה דאש מאי וכי קאמר רב פפא אתולדה דרגל רגל הא אוקימנא תולדה דרגל כרגל ב' יבחצי נזק צרורות דהלכתא גמירי לה ואמאי קרי לה תולדה דרגל י'שלם מן העלייה והא מבעיה בעי רבא ב' דבעי רבא חצי נזק צרורות מגופו משלם או מן העלייה משלם לרבא מבעיה ליה לרב פפא פשיטא ליה לרבא דמבעיה ליה אמאי קרי לה תולדה דרגל י'לפוטרה ברה"ר: **המבעה וההבער** כו'. מאי מבעה רב אמר מבעה זה אדם ושמואל אמר מבעה זה השן רב אמר מבעה זה אדם דכתיב י'אמר שומר אתא בקר וגם לילה אם תבעיון בעיו ושמואל אמר מבעה זה השן דכתיב י'אך נחפשו עשו נבעו מצפוניו מאי משמע כדמתרגם רב יוסף איכדין איתבליש עשו אתגלין מטמרוהי ורב מאי טעמא לא אמר כשמואל אמר לך מי קתני נבעה ושמואל מ"ט לא אמר כרב אמר לך מי קתני בועה מבדי קראי לא כמר דייקי ולא כמר דייקי רב מ"ט לא אמר כשמואל תנא וי' שור וכל מילי דשור ושמואל נמי הא תנא ליה שור אמר רב יהודה תנא שור לקרנו ומבעה לשינו והכי קאמר לא ראי הקרן שאין הנאה להזיקו כראי השן שיש הנאה להזיקה ולא

- א) לקמן ו. כח. א) לקמן
- ב) וסאהדרין ע"ג.
- ג) ובה"ז ד) ולקמן ח. א)
- ד) ולקמן י. א) ולקמן י. א)
- ה) ס"א אין זה, א) שמות
- ו) ויכ"כ העמוד ערך
- ז) ויכ"כ ס"א. א) וי"כ
- ח) ויכ"כ ס"א. א) ויכ"כ
- ט) שבת קטו. ד"ה ויכ"כ
- י) ויכ"כ ס"א. א) ויכ"כ

תורה אור השלם

1. אמר שמר אהא בבר וגם י'לקה אם תבעיון בעיני שבו אהיז
2. איך נחפשו עשו נבעו מצפוני: עובדיה א ו

גליון הש"ס

תוס' ד"ה וממונך כו' דפשיטא דאם הוליקי ע"י לקמן כו' ע"י חוסי' ד"ה אש ממש ממונו: ד"ה ברפתייהו רב יוסף וכו'. ואין לך עת לעשות גדול מזה. ע"י שבת דף קטו ע"א מתי"ה לא נמנו והמשי"א שם:

מוסף רש"י

וניעו. שפסא ממון הריאה יוצא דרך הגרון (איכה ג. חח.) בחצי נזק צרורות. בהמה שהיתה מהלכת והיו לריות ממונן ממחת רגליה ושיצרה את הכלים, משלמת חצי מן אש"פ שאין זה שטוי, דהא אורחא צה"ב והוה תולדה דרגל ולא תולדה דקרן תמה והי"ל לשלמי מן משלם למשה מסיני הוה לחצי נזק, והוה חצי מן ממונא הוה, דהא לא רגל ולא ופוטרה ברה"ר כי רגל, ומזיק רגל לאו קנסא נינהו אלא ממונא, שהרי מועדת מחילתה וגיני לריות הוה ולא קילקיל רחמנא (כתובות טא.)

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

ד.

עין משפט
גר מצוה

לג א מיי פ"א מהל
גינה הלכה ט סמג
עין קנה טור ש"ע ח"מ
סי שמת סעיף ד:
לד ב מיי שם הלכה ט:

מירי דהוה **אעבר ואמה**. ולא כפירוש רש"י שפירש משום דתנן בהחובל (לקמן דף פו.) עבד ואשה פגיעתן כו' דל"כ ה"ל למינקט עבד ואשה אלא מפרש ר"ת דנקט עבד ואמה משום דקאמי אמתני' דסוף מסכת ידים וטעמא משום שמה יקיטנו רבו דבסמוך מפורש התם: **לא אע"ג דבוונתו**

לא ראי השן שאין כוונתו להזיק כראי הקרן שכוונתו להזיק ולא ק"ו הוא ומה שן שאין כוונתו להזיק חייב קרן שכוונתו להזיק לא כ"ש איצטריך ס"ד אמינא מירי דהוה אעבר ואמה עבד ואמה לאו אע"ג דבוונתן להזיק אפ"ה פטירי ה"ג לא שגא אמר רב אשי אטו עבד ואמה לאו טעמא רבה אית בהו ב"שמה יקיטנו רבו וילך וידליק גדישו של חברו ונמצא זה מחייב את רבו מאה מנה בכל יום אלא פריך הכי לא ראי הקרן שכוונתו להזיק כראי השן שאין כוונתו להזיק ולא ראי השן שיש הנאה להזיק כראי הקרן שאין הנאה להזיק ורגל מאי שיריה כשהזיק חב המזיק לאתווי רגל וליתנייה בהדיא אלא אמר רבא תנא שור לרגלו ומבעה לשינו וה"ק לא ראי הרגל שהזיקה מצוי כראי השן שאין הזיקה מצוי ולא ראי השן שיש הנאה להזיק כראי הרגל שאין הנאה להזיק וקרן מאי שיריה כשהזיק חב המזיק לאתווי קרן וליתנייה בהדיא במועדין מתחילתן קמירי בתמין ולבסוף מועדין לא קמירי ושמואל מ"ט לא אמר כרב אמר לך אי סלקא דעתך אדם הא קתני סיפא שור המועד ושור המזיק ברשות הניזק והאדם וליתני ברישא בנזקי ממון קמירי בנזקי גופו לא קמירי ורב נמי הא קתני אדם בסיפא אמר לך רב ההוא למחשביה בהדי מועדין הוא דאתא ומאי לא הרי ה"ק לא ראי השור שמשלם את הכופר כראי האדם שאין משלם את הכופר ולא ראי האדם שחייב בארבעה דברים כראי השור שאין בו ארבעה דברים הצד השווה שבהן שדרכן להזיק וכי שור דרכו להזיק במועד ומועד דרכו להזיק כיון דאייעד אורחיה הוא אדם דרכו להזיק בישן ישן דרכו להזיק כיון דכייף ופשיט אורחיה הוא ושמירתן עליך אדם שמירת גופו עליו הוא ולמעמיך הא דתני קרנא ארבעה אבות נזיקין ואדם אחד מהן אדם שמירת גופו עליו הוא אלא כדאמר ליה רבי אבהו לתנא תני אדם שמירת גופו עליו הכא

ולא ראי השן שאין כוונתו שן לא אמי קרן מיניה ולהכי פריך ולא ק"ו הוא כל שכן דמשום האי טעמא נפיק קרן משן. וה"ה נמי דקא פריך אטעמא קמא דאי כתב קרן הוה נפקא שן מיניה בק"ו ומה קרן שאין הנאה להזיק מיילתא דרב יהודה לא ראי הקרן שאין הנאה כו' ואי כתב שן לא אמיא קרן מיניה ולא ראי השן שאין כוונתו להזיק כו' ואי כתב קרן לא אמיא שן מיניה ולא מיקשי מידי האי לאו מיילתא היא שאין זה לשון הש"ס אלא ההוא דצעי למיגמר חזריה מיניה נקיט ברישא דקתני מתני' לא זה זה שיש בהן רוח חיים כהרי האש שאין בו רוח חיים ואי כתב הני מרתי לא אמיא אש מתרוייהו אלמא כל היכא דקתני לא ראי זה כראי זה ההוא דצעי אגמורי חזריה מיניה נקיט ברישא דקתני מתני' וה"ק לא ראי זה כראי זה אין דין הכתוב זה ראי לנהוג זה: איצטריך. למיכתב קרן: אפ"ה פטורין. כדאמרינן בפ' החובל (לקמן דף פו.) העבד והאשה פגיעתן רעה החובל בהן חייב והן שחבלו בחמרים פטורין: לאו טעמא רבה אית בהו. דאי מיחייבת ליה כל שעה שיכעיסנו רבו ילך וידליק גדישו של חברו כדי לחייב את רבו: אלא פריך ואימא הכי. לא ראי השור כראי המזבעה דקתני במתני' ה"ק לא ראי הקרן שכוונתו להזיק כהרי השן שאין כוונתו להזיק אלא להנאלתה ממכונת הלכך אי כתב קרן לא הוה נפיק שן מיניה: ולא הכי ה"ק שיש הנאה להזיק כהרי הקרן כו'. ואי כתב שן לא אמיא קרן מיניה: ורגל מאי עביד ליה תנא דמתני' דלא תני: שיריה. בתמיה: וה"ק. הך דקתני מתני' לא הרי השור כהרי המזבעה ה"ק כו': רגל הזיקה מצוי הלכך לא אמיא שן מיניה: רגל וצור שן ואש מועדין מתחילתן לשלם נזק שלם דלא פליג רחמנא בין תם למועד אלא בנגיחה: שור המזיק ברשות הניזק. שנכנס לרשות הניזק ונגח שם את שורו ואע"ג דתם הוא משלם נזק שלם. וסתמא כר"ט דאמר לקמן (דף טו.) משונה קרן ברשות הניזק נזק שלם משלם: בנזקי ממונו. בנזקי גופו. שהוא עצמו מניק לא מיירי: הא קתני אדם. בסיפא אדם. דקתני במתני' לא הרי השור כהרי המזבעה ליה ברישא. דבנזקי ממונו קמירי. ונזקי גופו לא קמירי. ויש אומי הלכה כשמואל. ורב אמר לך אדם הא דקתני ליה בסיפא למחשביה בהדי מועדין הוא דאתא. מאי לא ראי לא ראי. הכי קאמי' לא ראי השור שמשלם את הכופר כו' הצד השווה שבהן שדרכן להזיק. שור דרכו להזיק במועד. אדם דרכו להזיק בישן. ושמירתן עליך. אדם שמירת גופו עליו הוא. ופריך כו' אבהו דאמי' לתנא תני אדם שמירת גופו עליו.

(א) וידיס פ"ד מ"ו.
(ב) ויקרא ד"ג א (ג) ע"ב
טו"ס פסחים ז' ד"ה אלא'
(ד) ועי' גמרי"מ שהלריך
בתיבום של ה"מ"ס ונפטר
פ"י, (ה) נכס"א: דעור,
(ו) נכס"א: וממוקן,
(ז) ונשואם נזר ואש נמי לך
למחוק כל"ל ע"י מהר"ם א,

גליון הש"ס

תום' ד"ח בשחוק ב' אלא מאירי. דלקמן דף ט ע"ב ועי' לקמן דף יג ע"ב בתום' ד"ח כשהיק: שם ד"ה ברא' ב' ורא' פפ"ב משום ק"ב"ב. ע"י נקיט דף י"ג ע"א בשי"י ד"ה משל"כ נאש: בא"ד ראי לאו קרא דע"י. ע"י כספר יריאם לנא"ס ס' ח:

רבינו הנאל

שן אין כוונתו להזיק אלא לאכל להנאלתה. קרן כותה להזיק ואין לה הנאה. והוא למילף מעבד ואמה דפטור מרייהו. ודחי לה רב אשי. אטו עבד ואמה לאו טעמ' רבה אית בה במתניתין א' בסוף מסכת ידים תאמרו בעבדו ואמרו שיש בהן דעת שאם יקיטנו ילך וידליק גדישו שלחברו ונמצא מחייבו בכל יום. ולא עמד זה התירוק ונזחה. ותוך נבוא הני תנא שור לרגלו ומבעה לשינו כו'. וקרן מאי שיריה. מאי טעמ' שן ורגל מועדין מתחילתן הן ותני להו ברישא. קרן דהוא תם ולכי מייעד הוי ליה מועד תנא ליה בסיפא, כשהזיק חב המזיק לאיתווי קרן. ושמואל מאי טעמ' לא אמ' רב, אמ' לך אדם הא קתני ליה בסיפא דמתני', והאדם. ואמאי לא תנא ליה ברישא. דבנזקי ממונו קמירי. ונזקי גופו לא קמירי. ויש אומי הלכה כשמואל. ורב אמר לך אדם הא דקתני ליה בסיפא למחשביה בהדי מועדין הוא דאתא. מאי לא ראי לא ראי. הכי קאמי' לא ראי השור שמשלם את הכופר כו' הצד השווה שבהן שדרכן להזיק. שור דרכו להזיק במועד. אדם דרכו להזיק בישן. ושמירתן עליך. אדם שמירת גופו עליו הוא. ופריך כו' אבהו דאמי' לתנא תני אדם שמירת גופו עליו.

(א) ע"י מוס' ד"ה מירי דהוה.

ליה דדרבה מיניה וכו' נמי אין שייך להזכיר תנא דכי חזקיה דלקמן בפ"ב (דף קו.) משמע דלאי לאו קרא דעליו ולא על האדם הוה ילפינן אדם משור שיתחייב מזיד מיתה וכופר ומעליו פטרי ליה אפילו שוגג דומיא דשוס' דאין מויד לשור ומנא דכי חזקיה דפוטור אפילו שוגג היינו ממון שהזיק בשעת חיוב מיתה ולאפוקי ממנא דדריש ב' אלו נערות (כמוצות דף לה. ושם) הא אם יהיה אסון לא יענש דדוקא דין אסון אמא חזקיה ואשמועינן לאו דוקא דין אסון לא יענש אלא אפי' שוגג לא יענש: כיון דכייף ופשיט אורחיה הוא. בירושלמי יש לישן לא מחייב אלא כשהשכיב עצמו אלא הכלים אכל אס יסן והציאו כלים אכלו ושכרן פטור דהם גרמו לו וכן אם היה ישן והלך חצירו לישן אכלו והזיקו זה את זה הראשון פטור והאחרון חייב: ולמעמיך. פירוש אפילו תימא מצעה זה השן: אדם שמירת גופו עליו. מכאן משמע דלא גרסינן במתני' וממונא' מדלא פריך נמי הכי אדם ממונו הוא ומוש"ה אין לריך למחוק כדפירשתי לעיל (ג) ד"ה וממוקן: ואימא

ה"ג